

**Piekraste reģionu plānojumos.
Pārskats par piekrastes pašvaldību plānojumiem
un to vērtējums.
Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes
pašvaldību ilgtspējīgu attīstību un teritorijas
plānošanu traucējoši cēloņi problēmas piekrastē.**

**Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs
Edgars Zalāns**

Piekraste reģionu plānojumos

**Rīgas reģions teritorijas plānojums (spēkā ar 10.02.2007.)
Telpiskajā perspektīvā piekraste ir sadalīta 2 joslās:**

Piekrastes tūrisma, vides aizsardzības un rekreācijas josla no Skultes līdz Ainažiem un no Ragaciema līdz Mērsragam

- Piekrastē jāizvairās no izkliedētas attīstības - piekrastes zonā jaunu vasarnīcu un dzīvojamo ēku būvniecība paredzama esošajos ciemos;
- Jaunu ciemu/parcelāciju veidošana ārpus pilsētām un ciemiem nav pieļaujama. Prioritāte - apbūves attīstība tūrisma un rekreācijas vajadzībām: nelieli atpūtas kompleksi, kempingi, labiekārtotas peldvietas, autostāvvietas, ņemot vērā vides aizsardzības prasības. Pārvietošanās ar privāto autotransportu jāierobežo, izmantojot videi draudzīgākus transportlīdzekļus.

Piekrastes urbānā, rekreācijas un vides aizsardzības josla: no Ragaciema līdz Skultei, tai skaitā Rīgas, Jūrmalas un Saulkrastu pilsētu piejūras teritorijas.

- Šajā teritorijā pirmā prioritāte ir rekreācijas iespējas Rīgas iedzīvotājiem, otrā tūrisms. Jāsaglabā pilsētu, ciemu un dabas teritoriju mija, piekrastes joslas dabas teritorijas labiekārtojot atpūtas vajadzībām, nodrošinot tajās nepieciešamo infrastruktūru.
- Ņemot vērā vides riskus (plūdu draudi, piekrastes erozijas procesi, krastu noskalošanās u.c.) piekrastē, nav pieļaujama apdzīvojuma blīvuma ievērojama paaugstināšanās. Jāsaglabā un jāattīsta Jūrmalas un Saulkrastu pilsētu un esošo ciemu raksturs un identitāte. Nav atbalstāma piekrastes sezonālo apdzīvoto vietu (dārziņu, vasarnīcu ciemu) transformācija par pastāvīgi apdzīvotiem ciemiem/Rīgas guļamistabām.

Rīgas reģiona teritorijas plānojuma vadlīnijas

- Ņemot vērā paredzamās klimata izmaiņas, jūras līmeņa celšanos, jūras erozijas procesu attīstību un piekrastes joslas ekoloģiskās funkcijas, ja nepieciešama pilsētu un ciemu teritoriju paplašināšana, tā jāplāno virzienā uz sauszemi. Pilsētu un ciemu teritoriju paplašināšanās/izstiepšanās gar piekrasti nav pieļaujama.
- Teritorijas plānojumos jāparāda jūras krasta erozijas, applūšanas un iespējamās vēja erozijas riska joslas.
- Ierobežojama izkliedētas attīstības veidošanās gar piekrasti. Jaunas būvniecības, infrastruktūras objektu u.c. un atpūtas centru plānošana piekrastes joslā ārpus esošajām apdzīvotām pieļaujama tikai tad, ja tā cieši saistīta ar esošo apbūvi un infrastruktūru vai tās funkcijas nosaka nepieciešamību atrasties piekrastē.

Piekraste reģionu plānojumos

Kurzemes reģions teritorijas plānojums (NRAP apstiprina 14.12.2007.) – perspektīva:

- piekraste ir nacionālas nozīmes daudzfunkcionāla teritorija, kas izdalāma kā īpašs attīstības apakšreģions. Par tās robežām jāvienojas, ņemot vērā gan dabas aizsardzības, gan attīstības apsvērumus.

Turpmāk Piekrastei jāizstrādā integrētais attīstības plāns/plānojums, kura īpašie mērķi ir šādi:

- Līdzsvarot attīstību ar dabas un ainavu aizsardzību (tiek aizsargātas tās vērtības, kam ir pārlokāla un pārnacionāla nozīme).
- Savietot *normatīvās prasības* un konkrēto dabas, kultūrvēstures, vēsturiski izveidojušās telpiskās struktūras apstākļu nosacījumiem, dažādību, atšķirībām dažādos piekrastes posmos.

Kurzemes reģiona teritorijas plānojuma vadlīnijas

- Piekrastes pilsētu un ciemu teritoriju plānojumos īpaši jāizvērtē dabas pamatresursi – pludmale, kāpu josla, meži – un to ilgtspējīgas pastāvēšanas un publiskas pieejamības nodrošināšana. Šie resursi uzskatāmi par nacionālu vērtību, kuru attīstīšanā / saglabāšanā nākošajām paaudzēm ieinteresēta visa sabiedrība.
- Nav pieļaujama publiskās teritorijas – pludmales joslas – izmantošanas ierobežošana, nepamatota publiski pieejamu meža platību pārvēršana privātās blīvas apbūves platībās. Visos dokumentos, kas attiecas uz piekrasti, par prioritāru mērķi un uzdevumu uzskatāma publisko telpu saglabāšana pilsētās, ciemos, lauku areālos, to pieejamības nodrošināšana un attīstība.

Kopīgais abu reģionu plānojumos

- Piekraste ir īpaša, nacionālas nozīmes teritorija;
- Rekreācija un tūrisms noteiktos piekrastes posmos un teritorijās, kur ir attīstīta infrastruktūra;
- Kompaktas apdzīvotas vietas, kas veidojas vēsturiskos piekrastes ciemos;
- Publiskā telpa – infrastruktūras izveide publiskai pieejamībai; publiskās telpas saglabāšana;
- Vietējo pašvaldību teritorijas plānojumos ir jāparāda jūras krasta noskalošanās, applūšanas un iespējamās vēja erozijas riska vietas un joslas.

Reģiona plānojumu ieviešana

Rīgas un Kurzemes reģions – vienādi principi:

- vietējām un rajonu pašvaldībām jāveic grozījumi savos teritoriju plānojumos un attīstības programmās, atbilstoši plānošanas reģionu *Telpiskā plānojuma Perspektīvas* nosacījumiem un Teritorijas plānojuma vadlīnijām. Tas darāms, ievērojot Teritorijas plānošanas likumā un Reģionālās attīstības likumā noteikto teritorijas plānojumu un attīstības programmu izstrādes kārtību.
- Lai nodrošinātu regulāru Telpiskā plānojuma īstenošanas uzraudzību, reģiona attīstības aģentūra katru gadu sagatavo Pārskatu par reģiona *Telpiskā plānojuma* īstenošanu. Pārskatā ietilpst:
 - Atzinumi par reģiona Telpiskā plānojuma ietekmi un Vadlīniju ievērošanu reģiona pašvaldību teritoriju plānojumos;
 - Atzinumi par reģiona telpiskā plānojuma un nacionālā līmeņa un kaimiņu reģionu plānošanas dokumentu atbilstību/saskaņu;
 - Ieteikumi par nepieciešamajām izmaiņām reģiona Telpiskajā plānojumā un/vai attiecīgu jautājumu iekļaušanu attīstības programmā.

Esošā situācija teritorijas plānošanā

- Vietējo pašvaldību plānojumi ir izstrādāti pirms reģiona plānojumiem;
- Valsts ilgtermiņa attīstības stratēģija, zemes politika, ainavu politika tiks apstiprinātas 2008.gadā;
- Reģiona plānojumu ieviešanas mehānisms nav sācis “darboties”;
- Vietējās pašvaldības plānošanas procesā darbojās “katra par sevi” t.i. politiski fragmentēti;
- Dabas aizsardzības intereses, ko pārstāv valsts un NVO, konfliktē ar pašvaldību attīstības interesēm – nepieciešams vidutājs (45% piekrastes aizņem valsts nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas).

Vietējo pašvaldību teritorijas plānojumi

- No 24 piekrastes pašvaldībām spēkā esošs TP ir 19, 5 pašvaldībās – dažādās izstrādes stadijās;
- 14 piekrastes pašvaldībās, kurās ir izstrādāti un apstiprināti teritorijas plānojumi, Aizsargjoslu likuma 67.panta kārtībā robežas ir apstiprinātas **44 ciemiem**. Par **14 ciemu** robežām nav panākta vienošanās starp pašvaldībām un Vides ministriju.

Vietējās pašvaldības problēmas galvenās problēmas teritorijas plānojumu izstrādē

- Ciemu robežu saskaņošana; “vēsturisko ciemu” robežu noteikšana;
- Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslu noteikšana;
- Procedūru sarežģītība – ciemu robežu saskaņošanā (Vides ministrija, RAPLM), stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (IVN birojs).

Ciemu robežas

- Trūkst skaidri saprotamu kritēriju ciemu robežu noteikšanai;
- Pašvaldību attīstības intereses un vides aizsardzības intereses tiek konfrontētas;
- Nevalstisko organizāciju viedoklis bieži atšķiras no vietējo iedzīvotāju viedokļa;
- Trūkst visaptveroša skatījuma uz piekrasti, nepieciešams vidutājs konfliktu risināšanā.

Priekšnoteikumi sekmīgai attīstībai un visa līmeņa teritorijas plānojumu ieviešanai

- Pašvaldību politiķi respektē pašu apstiprinātos plānus;
- Stingra būvniecības procesa kontrole pašvaldībā – investors respektē pašvaldību, nevis otrādi;
- Jebkurš lēmums par būvniecību pamatojas uz spēkā esošu vietējo plānojumu;
- RAPLM un plānošanas reģioni ieņem aktīvu pozīciju plānojumu realizācijā un savstarpējās sadarbības koordinēšanā.

Nepieciešamās rīcības

- Izejas pozīcija - 2008.gada sākumā visām piekrastes pašvaldībām ir spēkā esošs teritorijas plānojums;
- Katrai pašvaldībai jāveic situācijas analīze attiecībā uz spēkā esošo reģiona plānojumu (aktīvi iesaistās arī plānošanas reģions);
- Lai nodrošinātu turpmāku sabalansētu piekrastes attīstību, piekraste jānosaka par nacionālo interešu teritoriju, jāizstrādā specifisks piekrastes plānojums (analogi ICZM Eiropas valstīs);
- Jāizstrādā vadlīnijas apdzīvoto vietu veidošanai un paplašināšanai.

Piekrastes teritorijas plānojums

- Ir reģiona plānojuma sastāvdaļa;
- Uzdevumi:
 - Situācijas analīze;
 - Apdzīvojuma attīstības analīze;
 - Aizsargjoslu kartēšana un uzraudzība;
 - Risku novērtēšana – erozija;
 - Publiski pieejamās infrastruktūras plānošana;
 - Attīstības procesu koordinācija – vēja enerģijas ražošana, ostu, tajā skaitā tūrisma ostu attīstība u.c..
 - Attīstības un dabas aizsardzības procesu monitorings.

RAPLM iniciatīvas

- Piekraste ilgtspējīgas attīstības stratēģijā tiek noteikta kā nacionāls nozīmes interešu teritorija, tiek izstrādāta piekrastes attīstības ilgtermiņa politika (2008.gads);
- Izstrādā metodiku ciemu robežu noteikšanai(2008.gads);
- Iniciē piekrastes teritorijas plānojuma izstrādi (Vides ministrijas kartogrāfiskais materiāls) – (2009.gads);
- Programmatūra teritorijas plānojuma uzturēšanai elektroniskā formā pašvaldībā, nodrošinātas tiešsaistes iespējas ar atjauninātu kartogrāfisko materiālu, kadastra un aizsargjoslu informāciju (2010.gads).